

Side af et Flertal, der har støttet Regjeringen og stillet sig paa dette Grundlag. Det ærede Medlem vil altsaa se, at han ogsaa dertager fuldstændig feil. Det ærede Medlem mener ellers, at han ikke har nogen Forpligtelse til at gaa den lige Vej, at forhandle her i Salen, det skal jeg ikke dømmen om. Jeg skal henvise til hans egne og hans Venners tidligere Udtalelser gennem den sidste Behandling i Thinget i forrige Samling og Alt, hvad der er foregaaet siden, og der vil findes tusinde Vidnesbyrd om, at det er fortalt for hele Folket: Vi forhandle, det er vor grundlovmæssige Pligt. Dette, at det ærede Medlems Stilling til Ministeriet ikke er forandret, forstaar jeg saaledes: Fjor stod det ærede Medlem i Spidsen for et Flertal overfor et Ministerium, der kunde lignedes ved en Kommandant i en Fæstning uden Proviant; i Aar staar det ærede Medlem overfor et Ministerium, der kan lignedes ved en Kommandant i en Fæstning, der er rigelig forsynet med Proviant og udenfor ligge Ruinerne af den tidligere saakaldte Kamp. Jeg siger, det er Stillingen. Naar det ærede Medlem nu siger, at han staar lige overfor Ministeriet, som han før stod, saa forstaar jeg derved, at han indvendig har en Følelse ligeoverfor Ministeriet i samme Retning som tidligere, det er muligt, men Stillingen er fuldstændig forandret. Nu forstaar jeg den Sag meget vel saaledes, at der er Mening i, at man siger: Vi arbeide for at komme til at virke her i Thinget under frugtbare Forhold sammen med en Regjering, der staar i væsentlig Overensstemmelse med os. Det kæmpe vi for med de Midler, vi eie, og selv om da Noget standses, ja, om Noget trædes ned, saa er det berettiget paa denne Vej for det store Maals Skyld, og det vil tusindfold belønnes, naar vi komme i en bedre og mere parlamentarisk rigtig Tilstand, men naar man lægger det ene til Side, har jeg ikke kunnet forstaa, at et æret Medlem af dette Thing siger: Vi gaa den anden Vej, vi tale kun om at forhandle. Ganske vist, jeg indrømmer, at det er for saa vidt lagt til Side, som det først skal vise sig, med hvilken Kraft Folket selv igjennem Valgdagen kan bygge op, hvad der i Valgperioden er tabt i den Tid; naar det er Tilfældet, saa forstaar jeg, at man kunde tage et nyt Program om Forhandlingerne og forsøge, om der i den Henseende kan gøres Noget; men jeg siger, at forlade det ene og fortsætte paa lignende Maade, det er at give ethvert Forsøg fra sig paa overhovedet at finde nogen Vej. Det ærede Medlem vil altsaa forstaa, at min Stilling er den: Jeg ser Liden an, og forøvrigt arbeider jeg paa de Spørgsmaal, der foreligger, for om muligt at kunne fremme dem i den Mand og i den Retning, som Folket ved Valgene har tilkjendegivet som sin. Det er mig hjært, at jeg overhovedet faar Leilighed til at tale om Betingelserne for et saa vigtigt Lovforslags Fremme med det meget ærede

Medlem, thi jeg sætter det ærede Medlem høit, jeg anser ham som Fader til den nuværende Situation, og hidtil er det gaaet som ved alle Situationer ud over Moderen. Smidertid skal jeg udtale, at det er mig en Glæde, at der, efter hvad det ærede Medlem sidst yttrede, egentlig ikke er nogen væsentlig Forskjel, ikke lige overfor mig, men overfor hans ærede Ven for Kjøbenhavns 2den Valgkreds (Brix), at han i Udvalget vil arbeide paa denne Sags videre Fremme efter de Anskuelser, som jeg haaber, at vi i Meget have tilfælles; men hvad var det saa, at det ærede Medlem egentlig var vred paa mig for? Det var ikke for Andet, end at jeg vilde gjerne have, at Thinget, naar vi skulde arbeide i Udvalg, vilde veilede os ved en omhyggelig og udførlig Behandling, inden Sagen gaar i Udvalg.

Jeg vender mig nu til den ærede Minister, som sagde, at der var jo i Virkeligheden ikke Skoletvang, man var fritagen for at sende sine Børn til Skolen, man skulde kun læse den 2den Paragraf. Jeg skal ikke opholde mig længe derved. Jeg indrømmer, at Ministeren formelt har Ret; men Ministeren gif uden om Sagen, Ministeren veed jo meget godt og kan ikke negte, hvad jeg og Andre have ytret, at, naar man siger til Forældrene: Du har Frihed til at sætte dit Barn i Skole, hvor Du vil, og Vedkommende da ikke eie de Midler, hvormed de kunne bruge denne Frihed, saa er det ikke Frihed. Saaledes er Stillingen. Jeg noterer dette, thi for at kunne forhandle, maa man bestemt forstaa hinanden. Altsaa, de Allerfleste ere, skjøndt de have en formel Frihed, dog ved deres Mangel paa Evne til at benytte Friheden tvungne til at sende deres Børn til de Lærere, paa hvilke de ikke selv have nogen Indflydelse. Den ærede Minister gif imidlertid ikke ind herpaa; han sagde ikke et Ord om, hvorvidt han kunde gaa i den Retning, men nævnte blot, at jeg maatte indrømme, at ogsaa Lærerne kunne komme under en utaalelig Tvang ligesom Forældrene og Børnene, som jeg havde talt om. Ja, det er sandt, ikke blot for Stats-skolelærernes, men ogsaa for Friskolelærernes Vedkommende. Omstændighederne kunne tvinge dem. Det gælder her at kunne finde faadanne Grænser, at man kan naae det Fuldkomne nogenlunde saa nær som muligt. Da det ærede Medlem for Viborg Amts 4de Valgkreds (Kjer) har omtalt det Exempel, jeg nævnedes om Mulkforholdene, skal jeg ikke komme nærmere ind derpaa. Jeg vil indrømme, at det er et tilspidset Exempel, som ligger paa Ybergænsen; men sikkert nok er det, at Folk ere bleve mulkerede, som endog ved færegne Foranstaltninger have viist, at de inderlig gjerne ville fremme deres Børns Undervisning ud over det almindelige Maal. Hvad nu angaar Spørgsmaalet om Lærernes Stilling til Administrationen, mente Ministeren at maatte forsvare de Bestemmelser, der staa i Loven, hvorefter selv